

Turkish Journal of Diaspora Studies

ISSN: 2717-7408 (Print) e-ISSN: 2757-9247 (Online)
Journal homepage: tjds.org.tr

Güney Kore'nin Diasporadaki Vatandaşlarına Yönelik Yürüttüğü Kültürel Politikalar

Medine Pala

To cite this article: Medine Pala (2022) Güney Kore'nin Diasporadaki Vatandaşlarına Yönelik Yürüttüğü Kültürel Politikalar, Turkish Journal of Diaspora Studies, 2(2), 185-207, DOI: 10.52241/TJDS.2022.0047

To link to this article: <https://doi.org/10.52241/TJDS.2022.0047>

Submission Date: July 1, 2022 **Acceptance Date:** September 19, 2022

Article Type: Research Article

Licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC).

Published online: 30 September 2022

Submit your article to this journal [↗](http://tjds.org.tr)

Full Terms & Conditions of access and use can be found at
tjds.org.tr

Güney Kore'nin Diasporadaki Vatandaşlarına Yönelik Yürüttüğü Kültürel Politikalar

Medine Pala

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Özet

Kore toplumuna bakıldığında, ana vatan dışında çeşitli coğrafyalarda yaşayan diaspora topluluklarına sahip olduğu görülmektedir. Kore diasporasını genel olarak, Sovyetler Birliği ülkeleri, Çin, Japonya, Amerika ve Avrupa olarak beş bölgeye ayırmak mümkündür. Kore diasporasının belirtilen bölgelere gitme dönemleri ve sebepleri değişkenlik göstermektedir. Günümüz Kore Cumhuriyeti'nin diasporaya yönelik faaliyetleri gittikçe artış göstermekte ve hükümet yurt dışındaki vatandaşları ile ana vatan arasındaki bağı kuvvetlendirme siyaseti gütmektedir. Bu nedenle medyadan siyasete, kültür çalışmalarından eğitime kadar pek çok alanda diasporadaki vatandaşlarına yanında olduğunu hissettirme gayreti içerisinde. Bunun için diasporadaki vatandaşlarının haklarını korumaya yönelik kararlar alınarak okullar açılmakta, kurumlar programlarına diasporadaki vatandaşlarını da dahil etmektedir. Ayrıca, çeşitli eğitim programları ile ikinci ve üçüncü nesil gibi bizzat Kore'de yaşama tecrübesi olmamış vatandaşlarına Kore'de bulunma imkânı tanınmaktadır. Çalışmada, Güney Kore'nin yurt dışındaki vatandaşlarını hangi açılardan desteklediği ve bu desteklerini ne şekilde yürüttüğü belirlenen altı kurum üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırma, daha önceki akademik çalışmalar üzerine yapılmış literatür taraması ve söz konusu kurumların resmi internet sitelerinde yer alan verilerden yararlanılarak yürütülmüştür. Çalışmada tarihsel açıdan Kore diasporasının oluşumuna değinilmiştir. Sonrasında Güney Kore'nin yurt dışı Korelilere yönelik kültürel faaliyetlerinin başlama sürecine değinilip, seçilen kurumlar üzerinden bu faaliyetlerin işleyişi ele alınmıştır. Kurumların faaliyetleri incelendiğinde kültür, anadil öğretimi, eğitim gibi çeşitli alanlarda diasporadaki vatandaşlarına destek sağlandığı ve bunların içerisinde eğitim alanına yapılan yardımların öne çıktığı dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler

Güney Kore Kültür Politikası, Kore Diasporası, Diaspora Kültür Politikası, Koryoin, Joseonjok

South Korea's Cultural Policies towards its Diaspora Citizens

Medine Pala

Faculty of Languages and History-Geography, The Department of Korean Language and Literature, Ankara University, Ankara, Türkiye

Abstract

South Korean society has diaspora communities living in various countries outside the homeland and the diaspora's reasons for departing vary. Today, South Korea's engagement with its diaspora is increasing and the government is pursuing policies to strengthen bonds between the diaspora and the homeland. South Korea strives to make its diaspora citizens feel its presence in many fields, from media to politics, and from cultural studies to education. Through various education programs, second and third generation citizens, who have never lived in South Korea, are given the opportunity to do so. In this study, how South Korea supports its diaspora and how it performs this support are explained through six selected institutions. The research uses a literature review of previous academic studies and data from the official websites of the selected institutions. The history of South Korea's diaspora formation and the beginning of South Korea's cultural activities for its diaspora are discussed in the study. The functioning of these activities is discussed through selected institutions. These institutions provide support to the diaspora in various fields, such as culture, mother tongue teaching, and education. Support given in the field of education is more than in other fields.

Keywords

Cultural Policy in South Korea, Korean Diaspora, Cultural Policy on Diaspora, Koryoin, Joseonjok

Giriş

Diasporada bulunan bireyler, özellikle ilk nesil sonrası, ana vatandan uzakta kendi kültürlerini koruma ve yaşatmakta güçlük çekmektedir. Söz konusu bireyler kimi zaman ana vatanın kültürünü unutup baskın toplumun kültürüne adapte olurken kimi zaman da kendi kültürü ile baskın toplumun kültürü arasında gelgitler yaşamaktadır.

Diaspora bireylerinin ana vatanlarına ait kültürden uzaklaşıp bu kültürü sürdürmeyi bırakması köken devletlerin istemediği bir durumdur. Bu duruma karşı birtakım önlemler alabilmek için köken ülkeler de politikalar üretme çabasına girmiştir. Amerikalı Milton C. Cummings, kültürel diplomasi kavramını geleneğin, değerlerin, bilginin, fikirlerin ve kültürün beraber paylaşımı olarak tanımlamaktadır (Döner, 2019, s. 57). Kültür politikası olarak adlandırılan bu girişim, uygulamada ülkeden ülkeye farklılıklar göstermekle birlikte hedef kitleye göre de değişken olabilmektedir. Kültürel hedeflerin gerçekleştirilmesi bir başka deyişle kültür politikalarının yaşama geçirilmesi şüphesiz kültür kurumları ile olanaklıdır (Oğuz, 2010, s. iv). Ülkelerin diğer ülkeler ile bağını artıran çeşitli enstitüler, öğrenci değişim programları, burs programları, ülkelerin soydaş veya komşu ülkelerle bağını artırmak için kurulan çok uluslu kuruluşlar, Hollywood filmleri bu ülkelerin kültür ve değerlerinin başka ülkelere aktarılmasında önemli birer araçtır (Döner, 2019, s. 57). Tanımın da işaret ettiği üzere kültür politikası, bir ülkenin yurt dışındaki vatandaşları ile bağını sürdürmesine fayda sağlamakla birlikte kendi kültürünü farklı ülke vatandaşlarına sergileme noktasında da etkili bir araçtır.

Devletler hem içlerinde barındırdıkları diaspora toplulukları hem de diğer devletlerle ilişkilerinde önemli bir yere sahip olan kendi diasporaları için çeşitli politikalar hayata geçirmektedir. Ulus devletler özellikle anadil kullanımı ve köken ülkenin değerlerini sürdürüp, milli kimliğin korunmasını sağlama noktasında çeşitli çalışmalar yürütmekte bu sayede kendi varlıklarını ulusal kimlikleri ile ifade etmektedir (Tolunay, 2007, s. 74). Bu bakımdan köken ülkeye ait ulusal kimliği buldukları misafir ülkede muhafaza etme ve sürdürme noktasında diasporalar birtakım zorluklarla karşılaşmaktadır. Bunun nedeni, içinde bulunulan egemen kültürün kendine tehdit olarak algıladığı kültürleri ve kimlikleri kendi kontrolü altında bilmek ve yerleştirmek istemesidir (Şiray, 2013, s. 169). Tehdit algısına rağmen kültür politikası çerçevesinde diaspora vatandaşlarına yönelik yürütülen politikalar bireylerde ana vatana yönelik bir aidiyetlik duygusu oluşturması hasebiyle ulus devletlerin diaspora vatandaşlarına yönelik politikaları önem arz etmektedir.

Kültür politikaları üzerine sürdürülen çalışmaların 1900'lü yılların ikinci yarısından itibaren arttığı bilinmektedir. Buna göre çeşitli kaynaklar kültür politikaları konusunda en somut adımın 1969 yılında atıldığını belirtse de İsveç Eğitim Bakanı Olof Palme'ın ulusal kültür politikasını oluşturmak amacıyla 1968 yılında görevlendirdiği komitenin, bu konuda gerçekleştirilen ilk anlamlı etkinlik olduğu ifade edilmiştir (Kleberg, 2004, s.52; akt: Oğuz, 2010, s. 40). Kültürel politikanın kurulması ve yürütülmesi konusunda

lkeler kendi politikalarını oluşturmanın yanı sıra diğer ülke modellerinden de faydalanabilmektedir.

Kültürel diplomasi bir ülkeye ait profilin artması; ulus inşasına fayda sağlanması; çıkarların temin edilmesi; diaspora, kitle ve elitlerle etkileşime girilmesi; kişilere yurt dışında eğitim verilmesi; azınlıklara imkn tanınması gibi faydalar sağlamaktadır (Döner, 2019, s. 52). Kültürel kimlik, kültürel gelişmenin boyutları, kültür ve demokrasi, kültürel miras, artistik ve entelektüel yaratıcılık ve eğitimi, kültürel aktivitelerin planlanması, idaresi ve finanse edilmesi, uluslararası kültürel iş birlikleri ve UNESCO'nun rolü konularında alınan kararlarda insan unsurunun ön plana çıkarıldığı anlaşılmaktadır (Oğuz, 2010, s. 42). Dolayısıyla, kültür politikasını insana yapılan yatırım olarak görmek de mümkündür. Bu nedenle insanı sosyal, psikolojik, dönemsel vb. noktalardan ele alan yaklaşımlarla kültürel politikaların yürütüldüğü söylenbilir.

Bilindiği zere Kore, sanayi ve teknoloji bakımından değişen ve gelişen dünya dinamiklerine uyum sağlayan ülkelerin başında gelmektedir. Geliştirdiği politikalarla ana vatandaki vatandaşlarına hizmet vermeyi amaçladığı kadar diasporaya yönelik attığı adımlar da azımsanamayacak boyuttadır. Kore'nin yurt dışı vatandaşlarına yönelik etkin çalışmaları 1999 yılının ikinci yarısından sonra hız kazanmış, bu tarihten önce yurt dışı vatandaşlarına yönelik araştırmalar daha çok antropoloji, sosyoloji, tarih gibi alanlar tarafından konu edinilmiştir (Jeon, 2008, s. 168). Kore Hükümeti yurt dışında ikamet etmekte olan Kore uyruklu vatandaşlarını insan kaynağı olarak düşünerek 2000 yılının başından itibaren Yurtdışı Koreliler Politikasını yürürlüğe koyup yurt dışında ikamet eden Kore uyruklu göçmen çocuklara yönelik ulus bilincini geliştirmek için Korece eğitim desteği projesini hayata geçirmiştir (Jang, 2019, s. 362). Anadili koruma ve sürdürmeye yönelik Korece eğitimi politikalarının yanı sıra ana vatana ait kültürün canlı tutulmasına yönelik adımlar da atmaktadır. Bu adımlardan bazılarını Kore devlet kanalı KBS ağı, KBS World Radio ve Los Angeles, New York, Hawaii ve Toronto'daki Kore KBS Amerika toplulukları için 2003 yılında KBS Amerika yayın servisini başlatması (Jang, 2019, s. 366) şeklinde sıralamak mümkündür. Kitle iletişim araçlarını topluluklara ulaşmada oldukça aktif kullanan Kore kurum ve kuruluşları, Kore kültürünün ve Kore mutfağının uluslararasılaşmasına yönelik faaliyetlerde de bulunmaktadır. Buna göre, Kore mutfağının yayılması ve popülerleşmesi, K-pop, spor organizasyonları ile ekonomik ve teknolojik gelişmeler yurt dışında yaşayan Koreli torunlarına gurur vermektedir (Jang, 2019, s. 372). Bunun yanı sıra, "yurtdışı Koreliler ağı" denilen bir ağ aracılığı ile yurt dışındaki Korelilerin birbirleri ve ana vatan ile iletişim halinde olması hedeflenmiştir. Söz konusu ağ, bölgelere özel ekonomi, kültür, eğitim, teknoloji gibi her alanda yurt dışındaki Korelilerin birbirleri arasında, ana vatanla yurt dışındaki Koreliler arasında, yukarıda sıralanan her bir alanla dünya çapındaki yurt dışı Koreliler arasında, yurt dışı Korelilerle ana vatan arasında değişim ve iş birliğini sağlayan bir iletişim ağıdır (Jeon, 2008, s. 170). Böylelikle, yurt dışındaki Koreliler buldukları ev sahibi ülkelerde köken ülkelerine dair gelişmeleri

görebildiğinden ana vatan ile bağları kuvvetlenmektedir.

Kore Cumhuriyeti, çeşitli aktivite ve kitle iletişim araçları vasıtasıyla kültür ve dil temelli kültür politikası yürütmekte ve dünyanın çeşitli bölgelerinde bulunan Kore diasporası için aktif programlar düzenleyerek her zaman onlarla birlikte olduklarını hissettirmektedir. Kore Hükümeti'nin 2007 yılında ana vatan dışında yaşayan vatandaşlarına, onları önemsediklerinin bir nişanesi olarak 5 Ekim gününü "Dünya Yurtdışı Koreliler Günü" olarak ilan etmesi (Jeon, 2008) buna bir örnektir.

Kore'nin gerek Kore vatandaşlarına yönelik gerekse yabancılara yönelik uyguladığı kültürel politikasını geniş bir yelpazede ele almak mümkündür. Aşağıda tarihi açıdan Kore diasporasından bahsedildikten sonra, örnek olarak ele alınan Kore Cumhuriyeti kurumları üzerinden Kore'nin diasporasına yönelik kültür politikası alanları ve faaliyetlerine değinilecektir.

Araştırmanın yürütülmesi esnasında, ilgili Güney Kore kurumlarının resmi internet adreslerinden alınan bilgiler değerlendirilmiştir. Bunun dışında, akademik çalışmaların toplandığı Kore'ye ait tez ve makale servisi RISS üzerinden konu ile ilgili akademik çalışmalar taranmıştır. Ayrıca kurumlar için hazırlanmış raporlar incelenmiştir.

Kore Diasporasının Oluşumu

Günümüzde dünya üzerindeki pek çok ulusun ülke dışında yaşayan diaspora toplulukları mevcuttur. Bu anlamda Kore'nin diasporal yapısına tarihi olarak bakıldığında ana vatanından ayrılma süreçlerinin çeşitli dönemlere denk geldiği görülmektedir. Bu dönemler Kwon (2009, s. 6) tarafından dört dönem olarak ele alınmıştır. İlk dönem 1860-1910 yılları arasında yokluk, birleşme gibi nedenlerden dolayı Çin, Rusya, Hawaii'ye yapılan göçler, ikinci dönem 1910-1945 yılları arasında maruz kalınan Japon işgal dönemi esnasında Japonya'ya ve Mançurya'ya çiftçilik faaliyetleri üzerine göçler ve bunun yanı sıra çeşitli siyasi sebeplerden dolayı yeniden Çin, Rusya ve Amerika'ya yaşanan göçlerden oluşmaktadır. Üçüncü dönem göçler 1945-1962 yılları arasında gerçekleşmiş olup göç edenlerin yapısını 1950-1953 yılları arasında meydana gelen Kore Savaşı'nın ardından yetim kalan çocuklar, Amerikan askerleri ile evlenen kadınlar ve yurt dışı eğitimini amaçlayan öğrencilerin Amerika ve Kanada'ya yaptığı göçler oluşturmaktadır. Son olarak 1965 sonrasında günümüze kadar olan süreci içeren dördüncü döneme bakıldığında ise ana vatanından ayrılma sebepleri arasında eğitim, ticaret gibi sebeplerin yanı sıra konfor alanı arayışı neticesinde yapılmış yerleşme amaçlı göçlerin dâhil olduğu görülmektedir (Kwon, 2009, s. 6).

Kore toplumunun göç süreçlerini "eski" ve "yeni" göçler olarak ele almak mümkündür. Buna göre, Rusya, Çin, Amerika ve Japonya'ya doğru olan göç hareketleri 1900'lü yılların ortasından 20. yüzyılın başına değin sürmüştür. Bu dönemde göç eden topluluğun yapısına bakıldığında ana vatanında maruz kalınan savaş ve baskı ile daha düşük

sınıfa mensup olup refah arayışı içerisinde olan bireylerden oluştuğu görülmektedir. Bu nesil, buldukları misafir ülkede de kolektif aidiyetlerini ve etnik kültürlerini yaşatmaya devam etmiştir. 1960'lı yıllardan itibaren Amerika, Avrupa ve Latin Amerika bölgelerine doğru yapılan yeni göçlerde ise bireylerin daha çok orta sınıftan geldiği ve misafir ülkede daha iyi hayat standartlarına sahip olma arzusunda oldukları görülmektedir (Yoon, 2012, s. 413).

Kore toplumunun etnik dağılımı dört periyod altında inceleyen bir başka araştırmacı Yoon (2012, s. 414)'e göre, göçlerin ilk etabı 1860-1910 yılları arasında Cosonlu çiftçi ve işçi sınıfı tarafından Çin, Rusya ve Hawaii'ye doğru yapılmış, yönetimin baskısı, açlık ve sefaletten kurtulmak için bir kaçış olarak meydana gelmiştir. Korelilerin Kando olarak bilinen Güney Mançurya'ya göçleri, pirinç hasatı yapacak arazi arayışından kaynaklı 1860'lı yıllarda başlamıştır (Yoon, 2012, s. 415). Yoon (2012)'in Zheng (2000)'ten aktardığına göre; ilk giden göçmenler Kore'nin kuzeydoğu bölgesinde birkaç yıldır ciddi hasat kıtlığı yaşayan fakir köylüler olmuştur. Köylüler, Çing Hanedanlığı'nın yerleşme ve tarım faaliyetleri için yasakladığı ve kutsal bölge ilan ettiği kuzey sınırını aşarak kralliyet emrini çiğnemiştir. Bu yerleşimciler güçlü etnik bilinci, etnik eğitimleri ve Japon sömürüsüne karşı direnişlerini güçlendirmek adına buldukları bölgelerde birlikte yaşamışlardır.

Yukarıdaki paragrafta, Yoon'de (2012) Korelilerin ilk göç tarihi olarak 1860 yılı gösterilse de Kim (2010)'da daha önceki tarihlerden itibaren Kore göçlerinin başladığına işaret edilmektedir. Kim (2010, s. 152-154)'e göre, Kore etnik kökenli kişilerin dönemin Çarlık Rusya'sına doğru göçleri 1860'lı yıllar öncesine kadar uzanmaktadır ve konuyla ilgili ilk resmî belge 30 Aralık 1863'te Rezanov adlı Rus teğmene ait rapordur. Kore yarımadası ikiye bölünmeden, dolayısıyla bugünkü Kore Cumhuriyeti kurulmadan önce, 1392- 1910 yılları arasında hüküm süren Joseon Hanedanlığı'ndan birkaç çiftçi Rusya'ya bağlı Novgorod (노보그로드) sınır bölgesine giderek sınır bekçisinden Rusya topraklarına göç etmelerine izin vermesi yönünde bir talepte bulunur. Bunun üzerine sınır görevlisi sorumlusu izin verdiği takdirde içlerinden kendilerinin güvenliğini sağlayacak 5 askerin ikamet edeceği ev inşa etmelerini şart koşar. Yeonhae bölgesi (연해주)¹ ordu komutanı, Korelilerin ikamet talebine razı olmuş ve 1864 yılı ocak ayında 65 kişiden oluşan 14 Koreli aile Joseon hükümetinin haberi olmaksızın Rusya tarafına göç ederek Novgorod sınır bekçi kulübesine 15 km mesafedeki bölgeye yerleşerek daha sonra adı Rezanovo (레자노보) olarak değişen Tizinkhe (지신허) mahallesini kurmuştur. Böylelikle Rusya'ya göçler başlamıştır (Kim, 2010, s. 154-155). Yıllar geçtikçe bölgeye yapılan göçler artmış ve bu durum Rus Hükümeti tarafından da bölgenin gelişimine katkı olarak görülmüştür. Yeonhae bölgesine Koryoin'lerin² göç etmesi, bu bölgeyi geliştirip Rusları toplama gaye-

¹ Günümüzde Primorskaya Oblast olarak adlandırılan şehir.

² Eski Sovyetler Birliği ülkelerindeki Kore kökenli etnik topluluğa verilen ad. Söz konusu topluluk günümüzde de Koryoin ya da Koryo Saram olarak adlandırılmaktadır.

sinde olan Çar Hükümeti'nin amacına tezat bir durum ortaya çıkarmış ve 1870'li yılların sonundan 1880'li yılların başına kadar Çar Hükümeti ikamet kredisi, toprak, vergi muafiyeti gibi imtiyaz ve teşviklerle Rus İmparatorluğu'nun başka bir bölgesinden güney Usuri (우수리) bölgesine doğru Rusların göç güzergahını organize etmiştir (Yoon, 2004, s. 92). 1884 yılında karara bağlanan Rus-Kore Pakti'nda, Rusya'da ikamet eden Koryoinlerin yasal statüleri ve göçlerini kontrol edebilecek esaslar düzenlenmiş ve bu pakta göre, sadece 1884 yılından önce Rus topraklarına göç eden kişilere ikamet izni verilip geri kalanların ülkelerine geri gönderilmesi kararı alınmıştır (Yoon, 2004, s. 92). İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle Japon sömürsü altında olan Kore, Japonya'nın savaşa katılımıyla üzerindeki bu baskıdan kurtulmuştur. Stalin rejimi dönemine denk gelen sonraki süreçte, Kore etnik kökenli topluluğunun baskı altından kurtulan ülkelere geri dönmelerine izin verilmemiş, Orta Asya'ya, özellikle Kazakistan ve Özbekistan'a gitmeye zorlanmışlardır (Lim ve Song, 2021). Özellikle 1937 yılında Stalin, Japonya ile yaklaşmakta olan savaş öncesinde Koryoin'lerin ajan rolü yapacağı askeri bir kaygı ve Orta Asya'nın gelişmemiş bölgelerini bu kişilerin tarım gücünü kullanarak ekip biçmeleri yönündeki ekonomik gerekçelerle 171 bin 781 Koryoin'i göçe zorlamıştır (Yoon, 2004, s. 94). Bu göçlerin ilk etabı sınır bölgesindekilerin göç ettirilmesi, ikinci etabı ise uzak bölgelerdekilerin göç ettirilmesi şeklinde yukarıda da belirtildiği üzere büyük ölçüde Kazakistan ve Özbekistan'a olmuştur (Yoon, 2004, s. 94). Günümüzde halen Kazakistan başta olmak üzere Özbekistan, Kırgızistan, Tacikistan gibi Orta Asya ülkelerinde Koryoin topluluğu varlığını sürdürmektedir.

Göç periyodlarının ikincisi 1910-1945 yılları arasında meydana gelen Japon sömürü dönemini işaret etmektedir. Korelilerin ikinci göç dalgası, Kore'nin Japon sömürü dönemini kapsayan 1910-1945 yılları arasında, toprakları ve ürünleri Japonlar tarafından elinden alınan çiftçilerin Mançurya ve Japonya'ya göçüdür (Yoon, 2004, s. 9). Japonya'nın baskısından kurtulmak isteyen siyasi sığınmacı ve aktivistler de Çin, Rusya ve Amerika'yı bir kaçış rotası olarak görmüştür. Bu süreç boyunca siyasi sığınmacılar ve aktivistler Japonya'ya karşı Kore bağımsızlık hareketini başlatmak için Mançurya'ya gitmiştir (Han ve Kwon, 1993). Siyasi sığınmacılar ile 1 Mart Bağımsızlık Hareketi³ katılımcıları Çin, Rusya ve Amerika'ya göç ederek bağımsızlık hareketi faaliyetlerini de bu ülkelerde yürütmüştür (Yoon, 2004, s. 9). 1945 yılında komünistler ve milliyetçiler arasında çıkan savaşın sonucunda komünistlerin zafer kazanması neticesinde Çin Halk Cumhuriyeti kurulmuş ve Koreliler, Çinli komünistlerle müttefiklik yapıp, etnik azınlık olarak bölgesel özerklik ve toprak mülkiyeti konusunda söz almıştır. 1952 yılında ise Çin'in kuzey-doğu bölgesinde Yanbian Kore Özerk Bölgesi'nin kurulmasına izin

³ 3.1 Bağımsızlık Hareketi (3.1 운동- Sam İl Undong) olarak adlandırılan bu hareket, 1919 yılında Korelilerin Japon sömürsü altında olan ülkelerinin yeniden bağımsızlığını kazanabilmesi adına başlattıkları fakat başarısızlıkla sonuçlanan bir bağımsızlık hareketidir.

verilmiştir (Yoon, 2012, s. 416). Günümüzde de bu bölgede Joseonjok (조선족)⁴ olarak adlandırılan Kore topluluğu varlığını sürdürmektedir. Sayıları 3 milyondan biraz az olan Joseonjok olarak adlandırılan Çin'deki Koreliler, Çin Halk Cumhuriyeti'nin resmi olarak tanıdığı 56 azınlıktan birisidir (Harris, 2013, s. 5).

Amerika'ya göçler ilk etapta 1902-1903 yıllarında başlamış ve göç edenlerin büyük bir kısmı şeker kamışı tarımı yapmak üzere Hawaii'ye yerleşmiştir. Sonrasında bölgeye göç edenlerin çoğunluğu erkek olduğu için o kişilerle fotoğraf evliliği yapan Koreli kadınların gitmesi ile Kore'den Hawaii'ye göçler sürmüştür. Bu göçler sonucunda 1905 yılına kadar büyük çoğunluğu erkeklerden oluşan ve sayıları 7 bin 226'ya ulaşan Koreliler, Hawaii adasına ulaşmış – dini sığınmacılar dahil- ve daha sonraları bu kişiler Kore'ye geri dönme ya da Amerika'da anakaraya göç etme girişimlerinde bulunmuşlardır (Choe, 2003; akt. Lee ve Ryang, 2019, s. 27). 1906 yılında, Japon hükümetinin Japonlu işçilerin ilgisini çekmesini önlemek istemesinden dolayı Koreli işçilerin Hawaii'ye göçü yasaklanmıştır (Yoon, 2012, s. 414). Kore Savaşı sonrasında denk gelen 1945-1962 arası dönemde savaş sonrasında yetim kalan çocuklar, Amerikalı askerlerle evlenen Koreli kadınlar, öğrenciler olmak üzere, evlat edinme, aile birleşimi, yurt dışı eğitimi gibi maksatlarla Amerika ve Kanada'ya göçler meydana gelmiştir (Yoon, 2004, s. 9).

Üçüncü dalga ise sadece Kore'den değil dünyanın her yerinden, özellikle Asya ve Latin Amerika ülkelerinden eşi benzeri görülmemiş bir seviyede göçün gerçekleşmesi ile meydana gelmiştir (Lee ve Ryang, 2019, s. 28). Güney Kore hükümetinin kurulduğu süreci de içine alan bu dönemde yurt dışında okumak isteyen öğrencileri, evlat edinilen savaş yetimleri, Amerikalı askerlerin Koreli eşlerinin Amerika ya da Kanada'da bir araya gelmesi gibi durumları kapsayan ilk göç politikası yürürlüğe koyulmuştur (Yoon, 2012, s. 415). 1950-1964 yılları arasında Amerikalı askerlerin eşi olarak Amerika'ya göç eden kadınların sayısı 6 bin, melez çocuklar, savaş sonrası evlatlık edinilen yetim çocukların sayısı ise 5 bini bulmuştur (Yuh, 2022; akt. Yoon, 2012, s. 415). Amerika'nın doğu ve batısında bulunan Kore diasporası arasında, Kore topluluğunun oluşumu bakımından fark bulunmaktadır. Buna göre, batı yakasında bulunan Kore topluluğu şeker kamışı hasadı için gelip daha sonra portakal bahçeleri, madenler ve demiryolu inşaat alanı gibi yerlerde çalışmak üzere Kaliforniya'ya giden işçilerden oluşurken, doğu yakasında (daha çok New York civarında) bulunan Kore topluluğu görece Koreli öğrenciler, siyasi sığınmacılar ve din adamlarından oluşmaktaydı (Wang, 2018, s. 235). Buradan da anlaşılacağı üzere, Kore toplumunun Amerika'ya göçleri de kendi içerisinde çeşitli dönemlere ayrılmaktadır. Bu göçleri üç temel dönem olarak ele almak mümkündür: ilk dalga 1903-1949 yılları arasında, ikinci dalga 1950-1964 yılları arasında, üçüncü ve son dalga 1965 Göç ve

⁴“Joseon” ve “Jok” kelimelerinden oluşan sözcükteki *Joseon* ibaresi 1910 yılında başlayan Japonya'nın Kore'yi ilhak etme süreci öncesinde Kore topraklarında hüküm süren Joseon Hanedanlığı'nı işaret ederken, *jok* kelimesi de o hanedanlıktan gelen soy anlamına gelmektedir.

Uyrukluğa Geçme Yasası'nın mecliste kabulünden sonraki dönemde yaşanmıştır (Park, 1997; akt. [Lee ve Ryang, 2019](#), s. 27).

Dördüncü periyod göç hareketlerine bakıldığında 1962 yıllarından günümüze kadar devam etmekte olan sürece işaret edilmektedir. Bu süreçte Güney Kore hükümeti Latin Amerika, Batı Avrupa ve Orta Doğu ile göçmen anlaşmalarını yürürlüğe koymuştur (Kim 1981). Bu politikanın amaçlarından birisi ülkede artmakta olan nüfus baskısını hafifletmek, bir diğeri ise işçi olarak göç edenlerin ülkeye göndereceği yabancı paralarla ülkeye döviz girdisi sağlamaktır ([Yoon, 2012](#), s. 415).

Önceki dönemlerde Kore diasporasının göç hareketleri daha çok ülkenin içinde bulunduğu kötü durumdan dolayı refah arayışı ve ideolojik kaygılar temelli meydana gelmiştir. Fakat günümüzde bunun yerini eğitim, iş, konfor arayışı gibi sebeplerin aldığı görülmektedir.

Kore Cumhuriyeti'nin Diasporaya Yönelik Kültür Politikaları ve Kurumları

Korean.net portalının Güney Kore Dışişleri Bakanlığı verilerine dayanarak paylaştığı 2021 yılı verilerine göre mevcut durumda toplamda 193 ülkede, 7 milyon 325 bin 143 Kore diasporası bulunmaktadır ([Korean.net Portalı, 2022](#)).

Tarihsel olarak Kore diasporasına yönelik geliştirilen kültür politikalarına bakıldığında, her yönetimin uygulamalarında benzer yönler olmakla birlikte farklı politikalar güttükleri de göze çarpmaktadır. Aşağıda yer alan Tablo 1' de, 1993-2013 yılları arasında yönetime geçen Kore hükümetlerinin Kore diasporasına yönelik uygulamaları yönetim vizyonu, yurtdışı Koreliler politikasının temel amacı ve yurtdışı Koreliler politikasının genel çıktısı başlıkları altında toplamda dört cumhurbaşkanı dönemi üzerinden ele alınmaktadır.

Tablo 1. Tarihsel Olarak Hükümetler Bazında Yurtdışı Korelilere Yönelik Politikaların Karşılaştırılması

	Kim Young-sam (1993-1998)	Kim Dae-jung (1998-2003)	Roh Moo-hyun (2003-2008)	Lee Myung-bak (2008-2013)
Yönetim Vizyonu	Yeni bir Kore ortaya çıkarma (küreselleşme, demokrasi, reform)	Milliyetçilik ve pazar ekonomisinin birbiri ile paralel ilerlemesi, üretime dayalı refah	Vatandaşla birlikte gerçekleştirilen milliyetçilik, dahası dengeli gelişen bir toplum inşası, Kuzeydoğu Asya'da huzur ve refah	Birinci derecede gelişmiş bir ülke inşası
Yurtdışı Koreliler Politikasının Temel Amacı	Yerelleştirme ve ana vatanla bağları güçlendirme	Yerelleştirme ve ana vatanla bağları güçlendirme, Yurtdışı Korelilere yönelik faaliyetler	Yerelleştirme, Koreli aidiyeti ve onurunu artırma, ana vatanla diaspora toplulukları arasında karşılıklı kazancı geliştirme	Ana vatanla yurtdışı Koreliler arasında karşılıklı kazancı geliştirme vasıtasıyla gelişmiş bir Kore toplumunun şekillendirilmesi
Yurtdışı Koreliler Politikasının Genel Çıktısı	-Yurtdışı Koreliler komisyonu kuruldu -Yurtdışı Koreliler yasası oluşturuldu -Yurtdışı Koreliler Vakfı kuruldu	-Ana vatan dışındaki vatandaşların ülkeye giriş çıkışı ile ilgili yasal pozisyonlarının hazırlanması	-Yurtdışı Koreliler yasası reformu - Çalışma ziyareti başlatılması -Ayrılmış bölgelerde bulunan diasporaya yönelik destek paketinin hazırlanması - Alanlara göre ayrılmış Koreliler ağı kurma - Yurtdışı Koreliler politikası komisyonunun rolünü güçlendirme	- Yurtdışı vatandaşlar seçim sistemi kurup hayata geçirme - Sınırlı şekilde çifte vatandaşlığa hak tanıma - Etnik köken yasası reformu - Çalışma ziyaretlerini destekleme

(Yoon ve Bae, 2015)

1993'ten başlayarak 2008 yılına kadar devam eden yurtdışı Korelilere yönelik hükümetlerin tutumları gözden geçirildiğinde, Cumhurbaşkanı Kim Yongsam döneminde yurtdışı Koreliler politikasının amacı, yerelleştirme ve anavatanla bağları güçlendirme odaklı olmuş ve günümüzde Kore diasporasına yönelik faaliyetlerin büyük ölçüde belirli bir çatı altında yürütüldüğü vakıf olan Yurtdışı Koreliler Vakfı'nın (OKF) kurulmuştur. Başkan Kim Yongsam, 1996 gibi geç bir tarihte bile Koreli Amerikalıların çifte vatandaşlık taleplerini kesin olarak reddetmiş ve özellikle Koreli Amerikalıların ve daha genel olarak denizaşırı Korelilerin “ev sahibi ülkelerinin düzgün ve saygın vatandaşları” olmaya odaklanmaları gerektiğini iddia etmiştir (Lim ve Song, 2021, s. 55). Aynı zamanda Başkan Kim, Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı himayesinde Yurtdışı Koreliler Vakfı'nın kurulmasını onaylamıştır (Lim ve Song, 2021). Bu durum hükümetin yurtdışı Koreliler politikalarının amaçlarından olan yerelleştirme politikasını desteklediği yönünde bir ispat niteliğindedir. Tabloya bakıldığında, söz konusu vakfın Kim Yongsam döneminde kurulduğu anlaşılmasına rağmen bu duruma karşıt bir görüş olarak Jang ve Jin (2018, s. 14)'te “Yurtdışı Koreliler hakkında politikaların resmi olarak dillendirilmesinin devlet başkanı Kim Young-sam döneminde başladığı geniş bir şekilde kabul görmekte fakat gerçek bir politikanın oluşturulması Cumhurbaşkanı Kim Dae-jung döneminde gerçekleşmiştir.” denilmektedir.

Kore hükümetinin yurtdışındaki vatandaşlarına yönelik politikası 1990'ların başında “yerelleştirme” odaklıyken, 1997 yılında Yurtdışı Koreliler Vakfı'nın kurulması ile birlikte ülke gücünü vurgulayan bir varlık bilinci ile hareket eden, Kore toplumu inşası ile ana vatanla yurt dışında yaşayan Korelilerin birlikte yaşamasını geliştirme amacı güden bir yöne evrildi (Kim, 2014, s. 48). 1998-2003 yılları arasında Kore Devlet Başkanı olan Kim Dae-jung hükümeti, göreve geldikleri 1998 yılında yurt dışında bulunan Korelilerin ana vatandaki Korelilerle eşit haklara sahip olup, Kore'ye özgür bir şekilde girip çıkabilmeleri ve gerekli prosedürle kayıtlarını yaptırarak takdirde Kore'de ikamet edebilmelerinin önünü açan tasarımı meclise sunmuştur (Kim, xiv). Tabloya bakıldığında Kim Dae-jung hükümeti ile devam eden sonraki yıllarda da diasporaya yönelik faaliyetlerin giderek geliştirildiği, diasporaya yönelik desteklerin buldukları ülkelerde ve sadece onlara yönelik yapılmaktan ziyade ana vatan ile bağlarını sürdürerek karşılıklı kazanç oluşturma amacının da yer aldığı görülmektedir. Roh Moo-hyun dönemine denk gelen bu dönemde, yurtdışı Koreliler politikası komisyonunun rolü de güçlendirilerek diasporaya yönelik daha faal olma niyeti belli edilmiştir. 2008 yılında hükümetin başına geçen Cumhurbaşkanı Lee Myung-bak döneminde ise yurtdışındaki Koreliler'in gelişmiş Kore toplumu oluşturma hedefine ortak edildiği görülmektedir. Ayrıca bu dönemde diasporaya çifte vatandaşlık hakkının tanınmış olması “ana vatan” ve “Kore aidiyeti” vurgusunun yapıldığı Tablo 1'deki maddeleri desteklemektedir.

Yurtdışı Korelilere yönelik politikalar, hükümetin politik eğilimi ve diasporanın taleplerine yönelik olarak şekillenmektedir. Kore'nin diasporaya yönelik faaliyetlerinin

temelini oluşturulduktan sonra, 1960'lı yıllarda sanayileşme kavramı çerçevesinde ana dili eğitimi, anadilde yayın ile ana vatani ziyaret şeklinde daha detaylı konulara eğilmeye başlanmıştır (Kim, 2018, s.7).

1963-1979 yılları arasında cumhurbaşkanlığı görevini yürüten Park Chung-hee döneminde de bu konuda adımlar atılmıştır. Özellikle Park Chung-hee yönetiminden başlayarak, Batı ülkelerinde eğitim görmüş doktora sahiplerini Güney Kore'ye geri döndürmek için belki de dünyada türünün ilk örneği olan, devlet tarafından yönetilen bir "ters beyin göçü" programı oluşturulmuştur (Lim ve Song, 2021, s. 53).

Aşağıda Kore hükümetinin yurtdışı Korelilere yönelik yürüttüğü kültür politikası, belirlenen kurumlar üzerinden örneklerle açıklanacaktır. Kurumlar genel olarak Dışişleri Bakanlığı, Eğitim Bakanlığı ile Kültür, Spor ve Turizm Bakanlığı olmak üzere üç bakanlık tarafından desteklenmektedir.

Yurtdışı Koreliler Vakfı

Yurtdışında yaşayan Koreliler, Kore Dışişleri Bakanlığına bağlı olan Yurtdışı Koreliler Vakfı (*Overseas Korean Foundation/ 재외동포재단*) adı altındaki bir vakıf tarafından yürütülen çeşitli faaliyetlerle ana vatanla irtibat halinde tutulmaktadır. Yurt dışında yaşayan Korelilere yönelik 1999 yılı aralık ayında oluşturulan politikaya göre, Yurtdışı Korelilerin Göç ve Yasal Statüsü Yasası ve Yurtdışı Korelilerin Göç ve Yasal Statüsü Yasası çıkarılmış, Dışişleri Bakanlığı (o dönemki adı Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı) altında 1997 yılında yurt dışındaki Korelileri yönetebilmek için Yurtdışı Koreliler Vakfı (*Overseas Koreans Foundation*) kurulmuştur (*Overseas Korean Foundation, 2022*). Güney Kore eski Cumhurbaşkanı Kim Dae-jung (1998-2003) dönemi boyunca Dışişleri Bakanlığı, Kültür, Spor ve Turizm Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Eğitim Bakanlığı olmak üzere dört bakanlık yurtdışı Koreliler politikasını desteklemekle yetkilendirilmiştir (Jang, 2019, s. 364).

Vakıf, çeşitli alanlardaki hizmetlerin yürütüldüğü siteler ile birbirini desteklemekte ve iş birliği içinde organizasyonlarını yürütmektedir. Bu sitelerden birisi olan Hansang (한상)'ın faaliyet alanlarına bakıldığında diasporada bulunan vatandaşlarını daha çok sanayi, işletme vb. üretim alanında bilgilendirme ve destekleme misyonunun olduğu görülmektedir. Birebir iş toplantılarının yürütülmesi noktasında da fonksiyonu bulunan site, gençler için staj imkânı da sunmaktadır. Bunun yanı sıra girişimcilerin buldukları iş kolu ile alakalı uluslararası ilgili kurumlarla ağ kurmalarına da aracılık etmektedir.

Vakfın bünyesindeki bir diğer erişim ağı ise Korean.net portalıdır ve İngilizce, Korece, Rusça dillerinde hizmet vermektedir. Burada Rusça dilinin de eklenmiş olması Rusçanın konuşulduğu bölgelerde Kore diasporasının azımsanamayacak derecede yoğunluğa sahip olduğuna bir işarettir. Vakıf, bu portal üzerinden ana vatandaki ve dünya genelindeki yurtdışı Koreliler hakkında haber, duyuru vb. çeşitli bilgileri paylaşmaktadır. Bunun yanı

sıra farklı coğrafyalarda bulunan Kore diasporasının birbirleri ile etkileşim halinde olabilecekleri etkinlikler organize edilmektedir.

Vakıf bünyesinde yürütülen hizmetlerden bir diğeri ise eğitimidir ve bunula ilgili bilgiler study.korean.net sayfasında toplanmıştır. Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan bu sitede yurtdışı Korelilere yönelik Kore alfabesi, kültürü ve tarihi üzerine eğitimler verilmekte ve organizasyonlar duyurulmaktadır. Yeni nesil diaspora vatandaşlarının ana vatana ziyaretlerde bulunması, çeşitli burslarla ana vatanda eğitim alması, staj görmesi gibi konularda iş birliği içinde buldukları kurumlara ait bilgiler de bu kanalla paylaşılmaktadır.

Siteye bakıldığında, ana vatanda konuşulan dilin sonraki nesillere aktarılmasının Hangıl Okulu adı verilen okullar aracılığı ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu okullar, Genel Hangıl Okulları ve iliselere Bağlı Hangıl Okulları olmak üzere iki şekilde faaliyetlerini sürdürmektedir. Hangıl, Kore alfabesine verilen addır. Hangıl Okullarında verilen derslerin içeriğini Korece, tarih ve kültür dersleri oluşturmaktadır. Tarih derslerinde Kore tarihinin yanı sıra göç tarihi, Japonya ve Bağımsız Devletler Topluluğu'nun tarihi ve kültürü üzerine yoğunlaşıldığı görülmektedir. Kültür derslerinin içeriği ise çocuk şarkıları, karikatürlerden oluşan Manhwal⁵, K-pop Korecesi, bayram ve anma günlerinden oluşmaktadır. Hangıl Okulları 2021 yılı mayıs ayı itibariyle dünya genelinde 116 ülkede toplamda bin 468 okulla hizmet vermektedir. Yine aynı tarih itibariyle okullarda öğrenim gören öğrenci sayısı 83 bin 662, eğitici sayısı 13 bin 114 olarak kayıtlara geçmiştir (Study Korean.net, 2022). Hangıl Okulları sitesinde, Korece öğrenmek isteyen kişilere yönelik ihtiyaç duyulan dil seviyesine göre videolu anlatımlar, ders materyalleri bulunmasının yanı sıra örgün eğitim hakkında bilgi de mevcuttur. Ayrıca eğiticilerin eğitimi programları ile öğretmenlerin daha verimli bir şekilde görevlerini yapmaları desteklenirken ihtiyaç duyulduğu takdirde eğitimcilere kaynak desteğinde de bulunmaktadır. Korece öğretim programı, yurt dışında yabancılara yönelik Korece kursları ile faaliyetlerde bulunan Kral Sejong Enstitüsü tarafından da desteklenmektedir.

Vakfın kuruluş amacı “Yurt dışında yaşayan Korelilerle köken ülkeleri arasında bir bağ geliştirip, ikamet ettikleri ev sahibi toplum içerisinde örnek gösterilen birey olarak kök salmalarını desteklemek.” olarak belirtilmektedir (Overseas Korean Foundation, 2022). Vakfın yurt dışı vatandaşı olarak adlandırdığı hedef kitle, Yurtdışı Koreliler Vakfı Yasası 27. maddede “Kore Cumhuriyeti vatandaşı olarak uzun süreli yurt dışında kalan ya da bulunduğu ülkede ikameti olan, bağlı olduğu ülkeye bakılmaksızın Kore milleti ile kan bağı bulunup yurt dışında ikamet eden/yaşayan kişiler.” şeklinde belirtilmektedir. Kurumun dünya genelinde Çin, Amerika (New York-Los Angeles), Japonya, Kazakistan, Vietnam ve Avustralya olmak üzere toplamda 6 ülkede 7 merkezi bulunmaktadır.

Tablo 1’de dört dönem boyunca Kore hükümetlerinin diaspora vatandaşlarına yönelik

⁵ Bir çeşit karikatür kitabı.

tutumları açıklanmaktadır. 1998-2003 yılları arasında idareyi elinde bulunduran Kim Dae-jung iktidarı boyunca yönetim üç madde üzerine yoğunlaşmıştır: 1) yurt dışındaki Korelilerin istikrarlı bir yaşantılarının olması ve ev sahibi ülkede saygın bireyler olması, 2) Han (Koreli) etnik aidiyetini sürdürmek ve ana vatanla bağlarını güçlendirmek, 3) ulusal gelişim için yurt dışındaki Korelilerin potansiyelinden faydalanmak (Jang, 2019: 364). Bu amaçları hayata geçirmek için, 1) misafir ülkedeki Korelilerin, baskın topluluk olmaları yönünde kendilerini geliştirmelerini desteklemek, diasporadaki vatandaşların baskın toplumdaki konularının iyileşmesini desteklemek, haklarını korumak, yasal ve sosyal statülerini geliştirmek, 2) Korece ders veren okulları desteklemek, kültür ve sanat etkinliklerini güçlendirmek ve Korelilerin etnik onurlarını güçlendirmek, 3) ana vatanın gelişimine katkı için Kore'deki ekonomik faaliyetlerini teşvik edici destekte bulunmak, 4) yurt içi kanun ve sistemi geliştirmeye ek olarak, yurt dışındaki Korelilerin beyinlerini kullanmaya yönelik projelere öncelik vermek (Lee 1999; akt. Jang ve Jin, 2018, s. 15) şeklinde bir yol haritası çizilmiştir. Maddelerden de anlaşılacağı üzere, hükümet yurt dışındaki vatandaşlarının buldukları ülkelerde kalmalarını desteklemiş, onlara buldukları ülkede kendilerini geliştirmelerini ve Koreli aidiyetini sürdürmeleri noktasında desteğini göstermiştir. Yurtdışı Koreliler Vakfı'nın stratejik hedeflerinde yer alan maddeler açıklamaları ile birlikte aşağıda verilmektedir.

Yurt dışındaki Korelilerin görüşü 1) Yurtdışında Yaşayan Kore Uyruklu Vatandaşlar, 2) Yabancı Uyruklu Etnik Koreliler, olmak üzere ikiye ayrılmakta ve bu iki grubun faydalandığı hizmet ve ayrıcalıklar da değişiklik göstermektedir. Yurtdışı Koreliler Vakfı'nın stratejik hedefleri ve tanıtım çalışmaları kurum sayfasında aşağıdaki şekilde belirtilmektedir:

1. Gelecek kuşaklar için Kore milliyeti aidiyeti ve onur duymasını destekleme:

Hangil Okullarının sayısını artırma, gelecek kuşakların Kore'ye davet edilmesini artırma, Çin-Bağımsız Devletler Topluluğu bölgesi gibi yerlere yönelik özel millet bilincinin güçlendirilmesi.

2. İkamet ettikleri ülkede yurt dışındaki Korelilerin statüsünün güçlendirilmesi: dışlanmış yurtdışı Korelilere yapılan desteklerin güçlendirilmesi, gelecek kuşak insan kaynağı programlarının genişletilmesi, Yurtdışı Koreliler toplumuna karşı alakanın artırılması ve kamu diplomasisi desteğinin güçlendirilmesi.

3. Ana vatanla Yurtdışı Koreliler Arasında Değişim (mücadele) Anlaşmalarının Artırılması: Yurtdışı Koreliler konusunda anlayış ve ulusal bağın geliştirilmesi, ana vatan ile akraba topluluklar arasında mücadele anlaşmalarının artırılması, ülke içindeki orta ve küçük ölçekli işletmeler ile genç insan gücünün yurt dışına açılımının desteklenmesinin artırılması.

4. Sorumluluk Yönetiminin Sistemik İnşası: İnsan hakları-etnik yönetim sistemi

inşası, inovasyon yönetim sisteminin güçlendirilmesi, bölge halkı ile iş birliği içerisinde yaşamının geliştirilmesi (Overseas Korean Foundation, 2022).

Yurtdışı Koreliler Vakfı'nın yukarıdaki stratejik hedeflerine ek olarak, bakanlık nezdinde de dünyanın pek çok ülke ve bölgesinde varlığını sürdürmekte olan Kore diasporasına yönelik yasal haklar tanınmıştır. Bölgelere göre tarihsel olarak göç süreçleri, ihtiyaçları, ana vatanla olan iletişimleri farklılık gösterdiğinden dolayı, Kore hükümeti diasporanın profiline yönelik politikalar geliştirmekte, yasal düzenlemeler yapmaktadır. Buna bağlı olarak, Orta Asya ve Rusya'da yaşayan Koryoinler için Kore hükümetinin yürüttüğü faaliyetler, Kore Hükümet Mevzuatı Bakanlığı (Korea Ministry of Government Legislation)'ın sayfasında aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Easy to Find Practical Low, 2022):

- a. Uyruklarının bağlı olduğu ülkedeki ikametleri gibi Kore'de de yasal ikamet hakkı tanınması,
- b. Kore kültür merkezi kurma gibi kültürel aktivitelerinin desteklenmesi,
- c. Korece ve bilgi teknolojileri gibi eğitim alanlarının desteklenmesi,
- d. Vakıf kurmada finansal bağımsızlık.

Kore diasporasının nüfus yoğunluğu bakımından önde gelen bölgelerinden Orta Asya ve Rusya'ya yönelik bu şekilde ayrıcalıklar tanınması, finansal olarak yeterli seviyede olmayan ülkelerde bulunan Korelilerin gelişimi için teknolojik ve finansal anlamda desteklendiklerini göstermektedir.

Yurtdışı Koreliler Eğitim Portalı

Kore hükümetinin yurt dışında yaşayan Korelileri destekleme araçlarından birisi de eğitim alanıdır. Eğitim alanı, Kore hükümetinin diasporadaki vatandaşlarına yönelik yürüttüğü politikalarında her zaman öncelikli olmuştur. Eğitim programlarının desteklenmesindeki temel amaç yurt dışında yaşayan Korelilerin sonraki nesillerine milliyetçiliği aşılmasıdır (Jang, 2019, s. 362).

Kore hükümeti, Kore dili ve kültürünün ana vatan dışındaki vatandaşlarına ya da Kore etnik kökenli bireylere aşılınması konusunda hassas davranmakta ve atılan adımlarda varlığını hissettirmektedir. Yurt dışındaki Koreliler, Kore hükümeti Eğitim Bakanlığı tarafından desteklenmeye başlanmıştır. Söz konusu desteği, Temel Eğitim Yasası'ndaki "*Hükümet yurt dışında yaşayan Korelilerin gerekli okullaşma ve sosyal eğitimi konusunda destekleyici ilgili politikayı hazırlamakla mükelleftir.*" (Jang, 2019, s. 365) ibaresinden anlamak da mümkündür. Bu okulların kuruluşu ve gönderilecek öğretmenlerin seçilip gönderilme süreçlerinden de Eğitim Bakanlığı sorumlu olmuştur.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarını eğitim alanında destekleyen Kore hükümeti,

Yurtdışı Koreliler Eğitim Portalı (Overseas Korean Education Portal/ 재외교육기관 포탈) üzerinden, yurt dışında yaşayan Kore uyruklu vatandaşlarına gelecek kuşakların küresel anlamda bir insan kaynağı olduğundan yola çıkarak bu konuda eğitilmiş insan yetiştirilmesi konusunda destek programları sunulmasını önemsemektedir. Kore Hükümeti 2018 yılı itibariyle yaklaşık 750 bin kişiye ulaşan yurt dışında yaşayan vatandaşları için 2007 yılında çıkarılan “Yurtdışında Yaşayan Vatandaşların Eğitim Desteği Konusunda Yasa” ile Kore’dekine eşdeğer bir eğitim vermeyi amaçlamaktadır (Overseas Korean Education Portal, 2022). Kurum 2019 mayıs ayı itibariyle 16 ülkede 34 öğretim elemanı ile Kore okullarına ve 18 ülkede 42 eğitimci ile Kore Eğitim Merkezi’ne sahiptir.

Sitede yer alan bilgiye göre, Korece okulları ilk olarak Japon sömürü döneminde çocukların “Koreli” aidiyetini artırmak için kurulmuştur. Japon sömürü dönemi, Korelilerin milli kimliklerini koruma noktasında ciddi mücadeleler vermek zorunda kaldığı bir dönem olmuştur. Bu nedenle, bu dönemde milliyetçilik karakterleri daha güçlü olduğundan, eğitimin odağı genç nesillere Kore kültürünü öğretmek onlarda Kore aidiyeti ve onurunu işlemektir. Fakat, 1970’lerden itibaren eğitimin odağı değişerek daha uygulamalı hale geldi ve Korece ders veren okulların çoğunluğu dini kurumlar tarafından kurularak cumartesi ve pazar günleri hizmet vermeye başlamıştır (Jang, 2019, s. 365).

Kore Kültür Merkezi

Kore Kültür, Spor ve Turizm Bakanlığı altında Kore kültürünü aktif bir şekilde dünyanın çeşitli ülkelerinde tanıtmayı amaçlayan Kore Kültür Merkezi (Korean Culture Center/한국문화원), hali hazırda 28 farklı ülkede 33 merkezle faaliyetlerini sürdürmektedir. Türkiye’nin de aralarında bulunduğu ülkelerden olan merkezin Türkiye’deki amaçları, “Türkiye’nin her yerinde Kore ile alakalı kurum ve gruplarla iş birliği içinde, Kore ile ilgili sergi, gösteri, sempozyum ve seminerler düzenleyerek Kore kültürünü geniş bir alana yaymak için çabalamaktadır. Bu amaçla Türk Hükümetinin yanı sıra yerel yönetimler, ilgili kültür ve sanat kuruluş ve grupları ile yakın işbirlikçi ilişkiler inşa etmektedir.” şeklinde belirtilmektedir (Korean Cultural Center, 2022).

Kore Kültür Merkezi’nde Korece, Kore yemeği, Taekwondo başta olmak üzere, Geleneksel Kore Kıyafeti (Hanbok), K-POP Akademi, Kaligrafi, geleneksel Kore çalgıları gibi Kore kültürüyle ilgili çeşitli dersler verilmektedir. Son yıllarda dünya genelinde Kore dalgası adı ile anılan Kore kültürünü tanıttı K-POP, K-Drama vb. üzerinden bir pazar oluşmuştur. Kore Kültür Merkezi’nin resmî sitesinde (2022), “1990 yılının ortalarında Kore’nin TV dizileri ve popüler müzikleri Çin’de ilgi görmeye başlayınca ‘Hallyu’ denilen terim ortaya çıkmıştır.”⁶ açıklamasıyla Kore dalgası anlamına gelen “Hallyu” sektörünün ilk oluşum aşaması ile ilgili bilgi verilmektedir. İlk etapta TV dizileri ve müzik ile başlayan Kore Dalgası, zaman ilerledikçe daha gelişmiş ve geniş bir yelpazeye yayılarak kitlelere hitap etmiştir. Bu gelişme

Montreal’de bulunan Kral Sejong Enstitüsü’nün sitesinde (2022), “*Kore Dalgası çığırnlığı Kore’nin geleneksel kültürüne, yiyeceklerine, edebiyatına ve diline kadar yayılmış, fanları da devamlı artmıştır. Hallyu fan grupları içinde K-pop fan kulüpleri en yüksek derecede olmakla birlikte, Kore dizileri, yemekleri ve turizmi gibi çeşitli alanlarda da kulüpler kurulmuştur ve aktif bir şekilde faaliyet göstermektedir. Aralık 2017 itibariyle, 92 ülkede toplam 73 milyon 12 bin insan Asya, Okyanusya, Amerika, Avrupa, Afrika ve Orta Doğu’da bu kuruluşlara katıldı.*” şeklindeki açıklama ile detaylandırılmıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere, geniş çaplı kültür aktarımının gerçekleştiği Kore Kültür Merkezleri, zaman zaman K-POP grupları olarak adlandırılan Koreli müzik grupları ile dünyanın çeşitli ülkelerindeki hayranlarını bir araya getirdiği organizasyonlar da düzenlemektedir. Kurumun çalışmalarında genel hedef farklı ırklara mensup bireyler olsa da ana vatanları ile ilgili aktivitelere katılmak isteyen yurtdışı Koreliler için de bir sosyalleşme mekânı olmaktadır.

Kore Uluslararası İşbirliği Ajansı

Kore Dışişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyetlerini yürüten Kore Uluslararası İşbirliği Ajansı (*Korea International Cooperation Agency / KOICA*), Nisan 1991’de hükümet destekli bir kurum olarak farklı bakanlıklar tarafından hayata geçirilmiş çeşitli yardım programlarının birleştirilerek etkinlik ve faydalarının artırılması amacıyla kurulmuştur (*Korean International Cooperation Agency, 2022*). Kurumun bünyesi altında gerçekleştirilen projeler sadece çevre, insan hakları, gıda yardımı gibi alanlarla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda Koreli şirketlerin yurt dışı pazarlarına girmesini de desteklemektedir.

Kurumun değer yargıları, “insan”, “barış”, “refah”, “iş birliği”, “gezegen” olmak üzere beş değer üzerinde toplanmıştır. Asya, Afrika, Latin Amerika, Orta Doğu ve Orta Asya’da faaliyetlerini yürütmektedir. Kurumun stratejik hedefleri,

1. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasını hızlandırma,
2. Kalkınma iş birliği için öncü rol üstlenme,
3. Geliştirme iş birliği ekosistemini etkinleştirme,
4. Çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim yönetimini belirleme olarak sıralanmaktadır (*Korean International Cooperation Agency, 2022*). Kurumun genel olarak faaliyet gösterdiği alanlara bakıldığında, proje ve geliştirme danışmanlığı, burs programları, insani yardım ve afetlerde destek, gelişmiş teknoloji çözüm programı, kamu-özel iş birliği programı, çok taraflı iş birliği, küresel hastalıkları imha fonu, çeşitli alanlarda gönüllülük faaliyetlerinin yürütüldüğü World Friends Korea (WFK) programı olmak üzere geniş bir alana sahiptir.

Kurum burs destekleri ile de iş birliği halindeki ülkelerle teknik beceri ve bilgi paylaşımında bulunmaktadır. Kore Devleti, KOICA aracılığı ile çeşitli işletmeler, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerle iş birliği yaparak kalkınma planları yürütmektedir. 1950-53

yılları arasında yaşanan Kore Savaşı sonrasında enkaza dönüşmüş ve alıcı konumunda bir ülke pozisyonunda olan Kore, günümüzde KOICA'nın da düzenlediği faaliyetlerle deprem, sel, eğitim gibi insani yardım konularında verici ülke pozisyonuna geçmiştir. Bu nedenle küresel ısınma, cinsiyet eşitliği, insan hakları gibi evrensel konularda yoksun ülkelerle iş birliğinde bulunmaktadır. 2009 yılında Kore hükümetinin farklı devlet kurumları ile sağlanan yurt dışı gönüllülük faaliyetlerini tek bir çatı altında birleştirdiği çalışmalar, "World Friends Korea (WFK)" adı altında faaliyetlerini yürütmektedir. Gönüllüler halk sağlığından kırsal yaşamın desteklenmesine, sanayiden enerjiye yaklaşık 50 farklı alanda hizmet sunmaktadır.

Kore Edebiyatı Çeviri Enstitüsü

Kore Edebiyatı Çeviri Enstitüsü (*Literature Translation of Korea/ 한국문학번역원*), Kore dilinde kaleme alınmış edebiyat eserlerinin farklı dillere çevrilmesini destekleyerek Kore edebiyatını dünya çapında tanınır hale getirmeye amaçlayan bir kurumdur (*Literature Translation Institute of Korea, 2022*). Hedef dile yapılan edebi eser çevirilerine maddi destek sağlayan kurum, 1996 yılından beri çeviri faaliyetleri konusunda desteğini sürdürmektedir. Kurumun genel olarak yürüttüğü faaliyetlerini, Korece edebi eserlerinin dünya dillerine çevrilmesini destekleme, çeşitli dönemlerde çeşitli dillerde (Korece- hedef dil, hedef dil-Korece) çeviri atölyeleri düzenleme, yazar-okur buluşmaları düzenleme, farklı ülkelerden yazarları Kore'ye davet ederek uluslararası edebiyat forumu etkinlikleri gibi etkinliklere ev sahipliği yapma şeklinde sıralamak mümkündür.

İlk etapta ana vatandaki edebiyatı dünya çapında tanıtmaya amacıyla edebiyat çeviri desteğine başlayan enstitü, 2017 yılından itibaren diaspora yazarlarına ait eserlerin farklı dillere çevrilmesini de desteklemeye başlamış ve "Kore Diaspora Edebiyatı Destekleme Programı"nı başlatmıştır. Bu destek, diasporadaki yazarların eserlerinin Korece ya da farklı bir hedef dile çevrilmesi ile sınırlı kalmayıp, ana vatandaki Kore vatandaşlarına Kore diasporasındaki edebi faaliyetleri tanıtmaya maksadıyla "Kore Diaspora Edebiyatı Kompozisyon Yarışması" ve diaspora yazarları ile yazar-okur buluşma etkinlikleri gibi etkinlikler düzenlenerek artırılmaktadır.

Dini Kurumlar

Diaspora topluluklarında "azınlık gruplar" olarak bir araya gelip görüşebilme ve çeşitli sosyal aktiviteleri gerçekleştirme imkânı bulma noktasında ibadethanelerin rolü büyüktür. Bu konuda Kore diaspora toplulukları için kiliseler devreye girmektedir. Dünyanın çeşitli yerlerinde kurulmuş olan Koreli Kiliseleri (한인 교회/Hanin Kyohwi), Korelilerin bu ihtiyacına cevap vermektedir. Bireyler özel gün ve bayramlarda aynı etnik kökenden vatandaşlarla bir araya gelip kutlama yapmak, Kore yemeği yemek vb. etkinliklerle kiliseler etrafında toplanmaktadır. Ayrıca, yurtdışı Koreliler için oluşturulan Hangıl Okulları'nın bir kısmı kiliseler aracılığı ile hizmet vermektedir. Bu durum kiliselerin eğitim

alanında da etkin olduğunu göstermektedir.

Kişiler inanç noktasında kiliseye bağlı olmasalar dahi diğer Korelilerle görüşebilme amacıyla bahsi geçen etkinlerde yer alabilmektedir. Jang ve Jin (2018)'in çalışmasında, Amerika'da yaşayan bir grup Kore diasporası bireyle yapılan görüşmede, kişilere Kore kiliselerinin kendilerinin yetişmesi noktasında nasıl bir etkisi olduğu sorulduğunda "Ailem kiliseye giderdi, fakat bunun sebebi iyi bir Hristiyan olduğumuzdan dolayı değil, diğer Korelilerle buluşarak irtibatımızı koparmamak içindi. Bu bir nevi evinden uzakta bir aile ve eve sahip olmak gibi bir şeydi." yanıtı alınmıştır. Bu yanıt, kilise gibi dini kurumların bireylerin bir araya gelip sosyalleştikleri mekânlar olduğunu doğrulamaktadır.

Sonuç

Kore hükümetinin yurt dışındaki Korelilere yönelik faaliyetleri özellikle son yıllarda daha da artmış ve pek çok kurum bünyesinde diasporaya yer vermeye başlanmıştır. Tüm kurumların faaliyetlerini tek tek ele almak güç olduğundan, bu çalışmadaki kurumlar diasporaya yönelik faaliyetlerini en aktif şekilde yürüttüğü gözlemlenen altı kurumla sınırlı tutulmuştur. Kurumların faaliyetleri incelendiğinde ilk dönemlerinden itibaren, yurtdışı Koreliler için geliştirilen programların türü ve odağının yıllar içerisinde değişmesine rağmen ana vatana aidiyet duygusunu güçlendirme misyonunun devamlılık arz ettiği gözlemlenmiştir.

Kurumların yurtdışı Korelilere yönelik faaliyetlerinin başında eğitimin öne çıkarıldığı göze çarpmaktadır. Bunu sırasıyla kültür ve tarih alanındaki faaliyetler izlemektedir. Kore hükümetinin diasporadaki vatandaşlarına yönelik gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerin geneline bakıldığında diasporadaki vatandaşları ile bağlarını sıkı tutma eğiliminde olduğu anlaşılmaktadır. Güney Kore hükümetinin özellikle ana dili eğitimi çalışmaları noktasında, diasporasının bulunduğu bölgelere göre değişkenlik gösteren politikalar izlemesi ve sistematik bir şekilde ilerliyor olması, yapılan çalışmalardan verim alınabilmesine olanak sağlamış ve yıllar içerisinde okulların sayılarında ve faaliyet gösterdiği ülkelerde artış yaşanmıştır. Ayrıca bu bölgelerde istihdam edilecek öğretmenler için sağlanan eğitimcilerin eğitimi programları, ana dili eğitimi ve ana vatandaki kültürü aşılama noktasında ciddi anlamda çaba harcadığını göstermiştir.

Kore hükümet politikasında, yurtdışı Korelilerin buldukları ülkede saygın bir konuma gelip adaptasyon sağlamaları desteklenirken bir yandan da ticari girişimlerde ana vatanla birlikte maddi kazanç elde etmeye teşvik edilmektedir. Kore, bu konudaki teşviklerinde sadece teşvik etme noktasında kalmayıp somut şekilde programlar da yürütmektedir. Bu programlar, diasporanın ana vatana karşı aidiyet duygusu geliştirmesinde ve Kore'nin dünyanın sayılı ekonomileri arasına girmesinde etkili olan ülkenin artan ve genişleyen ticaret hacmi üzerinde de kendisini göstermektedir.

Diğer Korelilerle iletişim kurabilmek için buldukları ülkelerdeki Koreli Kilisesi'ne

gitmeleri ve Hangil Okullarının bir kısmının kiliseler tarafından yönetiliyor olmasından dolayı kiliselerin, yurtdışı Koreliler için eğitim ve sosyalleşme noktasında önemli merkezler olduğu sonucuna varılmaktadır.

Birinci ve kısmen ikinci nesil diasporalar için aidiyet duygusunu aşılama ve ana vatana ait değerlerin sürdürülmesi görece daha kolay olsa da küreselleşen dünya ile birlikte üçüncü ve sonrası nesillerde bunu sağlamak daha güç bir hal almaktadır. Bu noktada değişen gelişmelerle uyumlu politikaların izlenmesi, diasporanın ana vatana ait dil, kültür, tarih vb. konularda ilgisini çekecektir. Bu konuda yurt dışında faaliyet gösteren kamu kurumları ve STK'ların artırılıp desteklenmesi, yurt dışındaki vatandaşlarına ana vatana ait kültürel değer ve ana dilin nasıl aktarılabilceği konusunda ihtiyaçların iyi analiz edilerek bir program belirlenmesi hükümetlerin öncelikli görevlerinden olmalıdır. Diasporadaki vatandaşların ne istediğinin iyi bir şekilde anlaşılabilmesi adına kendileri ile sık sık bir araya gelinerek, sorun ve ihtiyaçları dinlenmelidir.

Extended Abstract

Wars, education, trade, work, and marriage are some of the reasons people emigrate to regions different than their homelands and the societies in which they were born and raised. Emigrating forces people to live in a foreign culture. Like many countries, South Korea has diaspora citizens around the world.

The aim of this study is to examine the cultural policies of South Korea towards its current diaspora and to identify the areas in which South Korea supports its diaspora citizens, through research conducted on selected institutions. Previous academic studies on the subject and data from the South Korean Ministry of Foreign Affairs are examined in this study. Additionally, a total of 6 institutions that stand out for their activities with the diaspora are studied. Information from the official websites about the institutions' activities is used. Academic studies on the subject were scanned through RISS and KISS, a Korean thesis and article service where academic studies are collected. Reports prepared about the institutions included in the scope of this research are also examined.

In this study, the concept of cultural policy, the handling of this concept in South Korea, and the effect of this cultural policy on the sense of belonging in individuals are mentioned. Next, institutions where cultural activities take place are examined. Because origin countries do not want their diaspora to drift apart from the culture of their homeland and stop maintaining their culture, origin countries produce various policies. Although cultural policy differs from country to country in practice, it can also vary according to the target audience. Studies on cultural policies have been produced since the 1950s. Various sources state that the most concrete step on cultural policies was taken in 1969. In 1968, the committee appointed by Swedish Minister of Education, Olof Palme, created a national cultural policy. This was the first meaningful step on this

subject (Kleberg, 2004; as cited in Oğuz, 2010, p. 40). This research covers how the South Korean diaspora emerged historically. In light of previous research, the emergence of South Korea's historical diaspora is discussed and explained in 4 periods. The first period between 1860-1910 involved migration to China, Russia, and Hawaii due to food shortage and unification. The second period, during the Japanese occupation period between 1910-1945, involved migration to Japan and Manchuria for farming and its consequences, as well as immigration to the United State for various political reasons. The third period of immigration took place between 1945-1962 with immigrants consisting of orphaned children after the Korean War between 1950-1953, women married to American soldiers, and students aiming to study abroad in the United States and Canada. In the fourth period, from 1965 to the present, the reasons for leaving the homeland are education and trade, as well as immigration for settlement as a result of the search for comfort (Kwon, 2009).

According to 2021 data from the South Korean Ministry of Foreign Affairs, the population of the South Korean diaspora is 7,325,143 and is present in 193 countries in total. Between 1993 and 2013, South Korea's policies towards its diaspora are examined and it is noted that the approaches to the diaspora changed and developed over the years. With the establishment of the Overseas Korean Foundation in 1997, the rights of overseas South Koreans gradually increased, and during the Lee Myung-pak period, the right to dual-citizenship was granted to overseas South Koreans. The realization of cultural goals and policies is undoubtedly possible with cultural establishments. In recent years, many establishments in South Korea have included the diaspora in their fields of activity.

Since it is not possible to include all relevant establishments in the study, this study is limited to six institutions that are considered to have the most active programs related to the diaspora. These establishments are the Overseas Korean Foundation, Overseas Korean Education Portal, Korean Culture Center, Korea International Cooperation Agency (KOICA), Literature Translation of Korea, and religious institutions, respectively. It is notable to point out that the field of education is at the forefront of the South Korean government's activities for overseas Koreans. This is followed by cultural and historical institutions. As a result of the effective policies carried out to promote education in the mother tongue, there has been an increase in the number of schools providing mother tongue education and in the countries where they operate.

Orcid

Medine Pala <https://orcid.org/0000-0002-3997-1176>

Kaynakça

- Bae, I. Y. (2015). Yurtdışı Koreliler Politikasının Genişletilmesi ve Kore'deki Anavatan Geri Dönmüş Koreli Göçmen Toplumunun Durumu (재외동포 정책의 전개와 한국 내 재외동포 귀환 ㉠주민 사회의 형성). *Yurtdışı Koreliler Konferansı- Kore Ulusal İnsan Hakları Komisyonu Ortak Akademik Konferansı- Kore'de İkamet Eden Kore Diasporası ve Hakları* (재외한인학회-국가인권위원회 공동학술대회- 국내 거주 재외동포와 인권) (s. 3-29). Seul: Doseo Yayınları.
- Döner, A. R. (2019). *Ak Parti Dönemi Kültürel Diplomasi Uygulamaları*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Han, S., & Gwan, T. (1993). 중국 연변의 조선족 : 사회의 구조와 변화 (*Çin Yanbian Bölgesindeki Cösonlular: Toplumsal Yapı ve Değişim*). Seul: Seul Üniversitesi Yayınları.
- Jang, A. (2019). Korea's Policy on Overseas Koreans: Factors that Strengthen Korean Americans's Sentiment towards the Motherland (재외동포정책: 차세대 재미한인 교육지원 방향 중심으로). *Journal of the Korea Contents Association* (한국콘텐츠 학회 논문지), 362-375.
- Jang, A., & Jin, B. (2018). Transnational Practices and Nationalism of Korean Americans in Korea How They Make Meaning of Korean Governments Effort to Strengthen Transnational Korean Identity. *Journal of Asia- Pacific Studies*, 5-47.
- Jeon, H. K. (2008). 한국정부의 재외동포 정책 분석평가와 개선방안 네트워크사업을 중심으로(Güney Kore Hükümetinin Yurtdışı Koreliler Politikası: Ağ Projesi Merkezli Analiz Değerlendirmesi ve İyileştirme Planı). *The Korean Association For Policy Analysis And Evaluation*, 165-197.
- Kim, G. (2010). 해외 한인사 1945~2000 (*Yurtdışı Koreliler Tarihi 1945- 2000*). KSI e-book.
- Kim, Y. (2014). The ROKs Overseas Korean Policy. *Uluslararası Dünya Koreli İş İnsanları Konferansı Araştırma Platformu* (세계한상문화연구단 국제학술회의) (s. 47-60). Seul: Research Group for Global Korean Business & Culture.
- Kim, Y. (2018, 9 1). 재외동포정책의 역사적 평가와 과제 (Yurtdışı Koreliler Politikasının Tarihsel Eleştirisi ve Yapılması Gerekenler). *Ulus Araştırmaları* 72, *Yurtdışı Koreliler Politikası 20. Yılı* (민족 연구- 재외동포정책 20년), s. 4-28.
- King Sejong Institute, Sejong Culture Academy in Montreal. https://learnkoreanculture.ca/korean_wave/ (Erişim 18.09.2022)
- Kore Edebiyatı Çeviri Enstitüsü*. (2022, 3 26). <https://www.ltkorea.or.kr/en/main.do> adresinden alındı
- Kore Kültür Merkezi*. (2022, 3 ,5). Kore Kültür Merkezi: <https://tr.korean-culture.org/tr/6/contents/331> adresinden alındı
- Korea International Cooperation Agency (KOICA)*. (2022). Korea International Cooperation Agency (KOICA): https://www.koica.go.kr/sites/koica_kr/index.do adresinden alındı
- Korean.net*. (2022). Korean.net: https://hansang.korean.net/portal_en/information/knt_major_area.do adresinden alındı
- Kwon, S.-e. (2009). 디아스포라 문학의 '공간' 연구 (Diaspora Edebiyatında 'Boşluk/Alan' Üzerine Araştırma). Seul: Soongshil Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Lee, A. J.-S., & Ryang, S. (2019). Diaspora and Unification: The Changing Landscape on the Korean Peninsula and A Diasporic Community's Response—With the Focus on Korean Americans in the Greater Houston Area. *Transnational Asia an online Interdisciplinary Journal*, Sayı 3, No. 1,

1-54, <https://doi.org/10.25613/q1p7-vn42>.

- Mylonas, H. (2013, 2 21). The Politics Of Diaspora Management İn The Republic Of Korea. *The ASAN INSTITUTE For Policy Studies*, Sayı: 81 . <https://www.easylaw.go.kr/CSP/Main.laf> adresinden alındı
- Oğuz, E. S. (2010). *Türkiye'de Kültür Politikaları ve Kütüphaneler 1923-1980*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Overseas Korean Education Portal*. (2022, 3 ,5). Overseas Korean Education Portal: https://okeis.moe.go.kr/html/page.do?htmlId=6&menu_seq=65 adresinden alındı
- Overseas Korean Foundation* . (2022). Overseas Korean Foundation : <https://www.okf.or.kr/homepage/index.do> adresinden alındı
- Şıray, B. (2013). Çağdaş Sanat Çalışmalarında Kimlik Temsili ve Kültür Politikaları Etkisi: Almanya'da İkinci Kuşak Göçmen Sanatçılar. *Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Timothy C. Lim, C. S. (2021). Ideas, Discourse, and the Microfoundations of South Korea's Diasporic Engagement: Explaining the Institutional Embrace of Ethnic Koreans Since the 1990s. *International Journal of Korean History*, 26 (2), 41-82.
- Tolunay, S. (2007). Avrupa Birliği Kültür Politikalarının Avrupa Kimliği Üzerine Etkileri. *Başkent Üniversitesi Siyaset Bilimi Ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Avrupa Birliği Yüksek Lisans Programı*. Ankara, Türkiye.
- Wang, H. (2018). The Korean Language Diaspora with a Special Focus on the Eastern United States., *The Spread of the Korean Language Through the Diaspora and Beyond* (s. 234-257). içinde Kaliforniya: IEAS Yayınları, https://ieas.directfrompublisher.com/sites/ieas.directfrompublisher.com/files/previews/TK2_look%20inside.pdf (erişim: 2022).
- Yoon, I. (2004). 코리안 디아스포라- 재외한인의 주, 적응, 정체성 (*Kore Diasporası- Yurtdışı Korelilerde Göç, Adaptasyon, Aidiyet*). Seul: Koryo Üniversitesi Yayinevi.
- Yoon, I. (2012). Migration and the Korean Diaspora a Comparative Description of Five Cases. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 413-435, <https://doi.org/10.1080/1369183X.2012.658545>.